

V Bruseli 1. 2. 2017
COM(2017) 57 final

**SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNE MU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

Správa o pokroku v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov

ÚVOD

Energia z obnoviteľných zdrojov je jadrom priorít energetickej únie. Smernica o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov¹ je a naďalej bude ústredným prvkom politiky energetickej únie a kľúčovým hnacím prvkom poskytovania čistej energie pre všetkých Európanov s cieľom dostať EÚ na prvé miesto v oblasti obnoviteľných zdrojov energie a zároveň prispievať k piatim rozmerom energetickej únie.

Po prvé, obnoviteľné zdroje energie majú dôležitú úlohu v oblasti **energetickej bezpečnosti**. Odhaduje sa, že v roku 2015 ich príspevok k úsporám za dovoz fosílnych palív bol 16 miliárd EUR, a predpokladá sa, že v roku 2030 dosiahne 58 miliárd EUR². Po druhé, vďaka rýchlo sa znižujúcim nákladom v dôsledku technologického pokroku, a to najmä v energetickom odvetví, je tiež možné postupne ďalej **integrovat'** obnoviteľné zdroje **na trh**. Prepracované znenie smernice o podpore využívania obnoviteľných zdrojov na obdobie po roku 2020 spolu s návrhmi týkajúcimi sa koncipovania trhu³, ktoré sú súčasťou balíka *Čistá energia pre všetkých Európanov*, ďalej umožnia zapojenie obnoviteľných zdrojov energie v rovnakej miere ako ostatné zdroje energie. Po tretie, obnoviteľné zdroje energie takisto úzko súvisia s **energetickou efektívnosťou**. V odvetví elektrickej energie, by prechod z fosílnych palív, ktoré sa spaľujú, na obnoviteľné zdroje energie, ktoré sa nespália, mohol znížiť primárnu spotrebu energie⁴. V sektore budov môžu riešenia využívajúce obnoviteľné zdroje energie zlepšiť energetickú hospodárnosť budovy nákladovo účinným spôsobom. Po štvrté, obnoviteľné zdroje energie sú takisto kľúčovým hnacím prvkom **dekarbonizácie** energetického systému Únie. V roku 2015 prispeli obnoviteľné zdroje energie k celkovej úspore emisií skleníkových plynov, ktorej objem sa rovná objemu emisií v Taliansku⁵. A v neposlednom rade zohrávajú obnoviteľné zdroje energie dôležitú úlohu pri tom, aby sa EÚ stala celosvetovým vedúcim predstaviteľom v oblasti **inovácie**. S 30 % svetových patentov týkajúcich sa obnoviteľných zdrojov energie je EÚ v tejto oblasti priekopníkom a je odhodlaná uprednostňovať výskum a inovácie s cieľom ďalej podporovať transformáciu energetiky⁶.

Výhody obnoviteľných zdrojov energie sú navyše oveľa rozsiahlejšie, než len uvedené skutočnosti. Energie z obnoviteľných zdrojov sú zdrojom hospodárskeho rastu a pracovných miest pre Európanov⁷. Prispievajú aj k znižovaniu znečistenia ovzdušia a pomáhajú rozvojovým krajinám v prístupe k cenovo dostupnej a čistej energii.

V roku 2014 EÚ a veľká väčšina členských štátov smerovali k splneniu svojich záväzných cieľov na rok 2020. Najrýchlejšie napreduje odvetvie elektrickej energie a najväčší absolútny príspevok naďalej vykazuje odvetvie vykurovania a chladenia. Najpomalší pokrok zaznamenáva oblasť dopravy. Skutočnosť, že v odvetví vykurovania a chladenia a v odvetviach dopravy existuje veľký nevyužitý potenciál, si vyžaduje ďalšie opatrenia, ako sa stanovuje v návrhu na prepracovanie smernice o podpore využívania energie z obnoviteľných

¹ Smernica 2009/28/ES o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov energie, Ú. v. EÚ L 140, 5.6.2009.

² V porovnaní so základnými údajmi z roku 2005, zdroj: Öko-Institut, štúdia o technickej pomoci pri realizácii správy o energii z obnoviteľných zdrojov z roku 2016, dostupná na: <http://ec.europa.eu/energy/en/studies>.

³ Ako súčasť balíka „Čistá energia pre všetkých Európanov“, vydaného 30. novembra 2016.

⁴ Za predpokladu, že faktor primárnej energie je 2,5, by 1 jednotka energie z obnoviteľných zdrojov mohla nahradiť 2,5 jednotky elektriny z fosílnych palív.

⁵ 436 MtCO₂eq v porovnaní so základnými údajmi z roku 2005. Zdroj: EEA.

⁶ Pozri oznámenie Komisie „Urýchlenie inovácií v oblasti čistej energie“, COM(2016) 763.

⁷ V roku 2014 bolo v tomto sektore zamestnaných viac ako 1 milión osôb a kombinovaný obrat dosiahol približne 144 miliárd EUR (správa EurObserv'ER).

zdrojov na obdobie po roku 2020, ktorý je súčasťou balíka *Čistá energia pre všetkých Európanov* predloženého v novembri 2016. Tento balík potvrdzuje záväzok Európskej komisie dostať **Európsku úniu na celosvetové prvé miesto v oblasti obnoviteľných zdrojov energie** a poskytnúť spotrebiteľom energie spravodlivý podiel na výhodách tohto postavenia.

V súlade s požiadavkami stanovenými v smernici o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov sa v tejto správe poskytuje súhrnný prehľad využívania energie z obnoviteľných zdrojov v EÚ. Takisto obsahuje posúdenie administratívnych prekážok, ako aj udržateľnosti biopalív. Pokiaľ nie je uvedené inak, údaje od roku 2004 do roku 2014 sa zakladajú na dokumentoch Eurostat Shares a údaje za rok 2015 pochádzajú z prvých odhadov⁸. Celkový pokrok sa posudzuje na základe trajektórií stanovených v prílohe I k smernici o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov a posúdenia jednotlivých sektorov a technológií sa vykonávajú na základe trajektórií z národných akčných plánov pre energiu z obnoviteľných zdrojov energie⁹. Prognózy na rok 2020 sú založené na scenári PRIMES Ref 2016¹⁰.

⁸ Odhady údajov za rok 2015, zdroj: Öko-Institut, štúdia o technickej pomoci pri realizácii správy o energii z obnoviteľných zdrojov z roku 2016, dostupná na: <http://ec.europa.eu/energy/en/studies>.

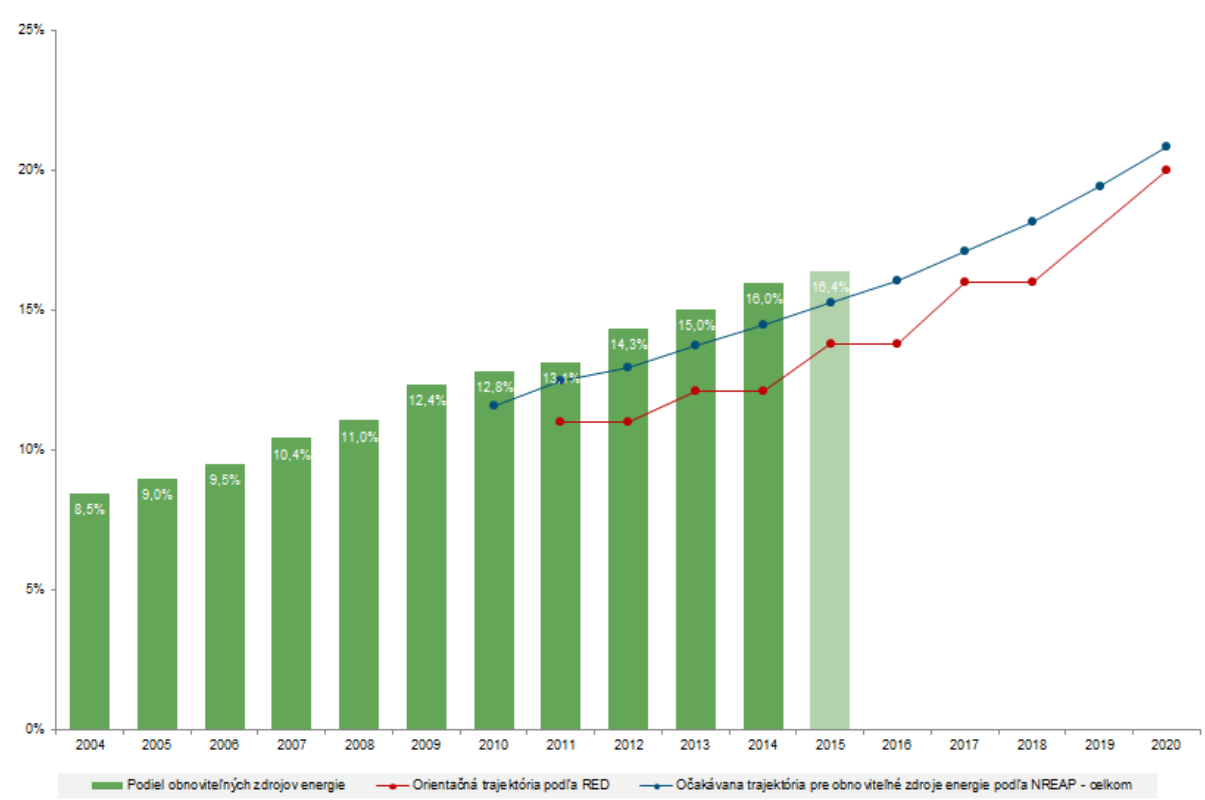
⁹ Súhrnné trajektórie na úrovni EÚ sa uvádzajú na ilustráciu a nemajú žiadnu právnu hodnotu.

¹⁰ Podrobný opis je dostupný na: https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/20160713%20draft_publication_REF2016_v13.pdf.

1. POKROK PRI VYUŽÍVANÍ ENERGIE Z OBNOVITEĽNÝCH ZDROJOV

a. Pokrok pri využívaní energie z obnoviteľných zdrojov v EÚ-28

V roku 2014 dosiahol podiel obnoviteľných zdrojov energie na hrubej konečnej energetickej spotrebe 16 %. Priemerný podiel obnoviteľných zdrojov energie v EÚ-28 v rokoch 2013/2014 dosiahol 15,5 %, čo je podstatne viac ako orientačná trajektória 12,1 % (na roky 2013/2014) pre EÚ-28¹¹. Odhaduje sa, že v roku 2015 predstavoval podiel obnoviteľných zdrojov energie na hrubej konečnej energetickej spotrebe približne 16,4 %, pričom orientačná trajektória na roky 2015/2016 predstavuje 13,8 %. Keďže trajektória je pre nasledujúce roky strmšia, bude potrebné zintenzívniť úsilie na jej udržanie, ako je zobrazené v grafe 1.

Graf 1: Podiely energie z obnoviteľných zdrojov v EÚ oproti trajektóriám podľa smernice o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov (RED) a národných akčných plánov pre energiu z obnoviteľných zdrojov energie (NREAP) (na základe údajov Eurostatu a inštitútu Öko-Institut)

Ako sa uvádza v grafe 2, **vykurovanie a chladenie** zostáva najväčším odvetvím, pokiaľ ide o absolútne využívanie energie z obnoviteľných zdrojov. Najvyšší podiel obnoviteľných zdrojov energie a najväčší rast však vykazuje odvetvie elektrickej energie, v ktorom podiel obnoviteľných zdrojov energie stúpal v období rokov 2004 až 2014 o 1,4 percentuálneho

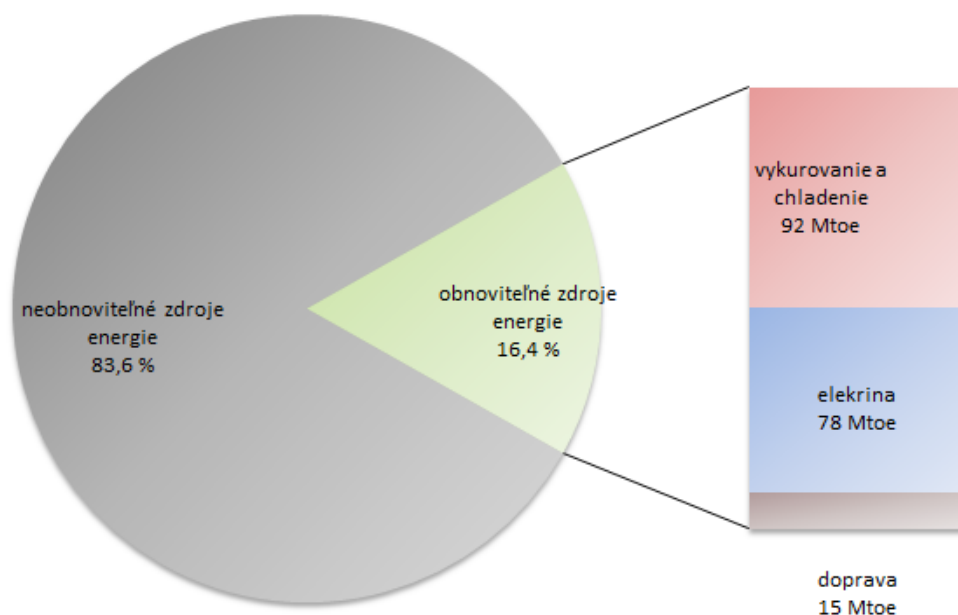
¹¹

V prílohe I k smernici o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov sa stanovuje vzorec na výpočet orientačnej trajektórie na dva roky ako priemer pre jednotlivé členské štáty. Z tohto vzorca možno odvodiť orientačnú trajektóriu pre EÚ-28 ako celok. Táto extrapolácia sa však uvádza len na ilustráciu a nemá žiadnu právnu hodnotu, t. j., EÚ ako celok nemá na základe smernice o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov žiadnu orientačnú trajektóriu pre obnoviteľné zdroje energie.

bodů ročně. Podíl obnovitelných zdrojů energie v odvětví vykurovania a chladienia stúpal v rovnakom období o 0,8 percentuálneho bodu ročne a najpomalší rast, v priemere 0,5 percentuálneho bodu ročne, zaznamenalo odvetvie dopravy.

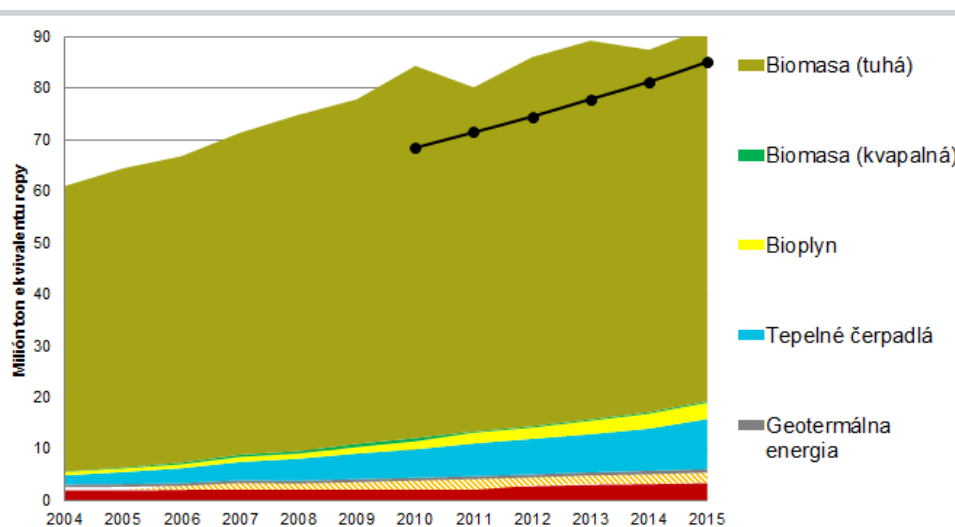
Konečná energetická spotreba v EÚ-28 v roku 2015

na základe odhadov inštitútu Öko-Institut, poskytnutých štatistických údajov a vylúčenia viacnásobného započítavania, v Mtoe

Graf 2: konečná spotreba energie v EÚ-28 v roku 2015 (zdroj: Öko-Institut)

i. Vykurovanie a chladenie

Graf 3: Obnoviteľné zdroje energie využívané v oblasti vykurovania a chladenia v EÚ-28 podľa zdroja (zdroj: Eurostat, Öko-Institut)

S odhadovaným podielom energie z obnoviteľných zdrojov vo výške 18,1 % v roku 2015 sa EÚ ako celok nachádza nad súhrnnou trajektóriou podľa národných akčných plánov pre energiu z obnoviteľných zdrojov energie, pokiaľ ide o vykurovanie a chladenie¹². Ako vyplýva z grafu 3, **tuhá biomasa** má stále zďaleka najväčší podiel (82 %) na výrobe tepla z obnoviteľných zdrojov (72 Mtoe).

Výroba tepla **tepelnými čerpadlami** sa neustále zvyšuje, a to z 1,8 Mtoe v roku 2004 na 9,7 Mtoe v roku 2015, čím sa prekročila orientačná trajektória podľa národných akčných plánov pre energiu z obnoviteľných zdrojov energie (7,3 Mtoe). Najviac ich využíva Taliansko, pričom väčšina tepelných čerpadel sa však využíva primárne na chladenie. Hoci sa rast trhu s tepelnými čerpadlami v EÚ od roku 2013 spomaľuje, má potenciál na zvýšenie v nasledujúcich rokoch¹³.

Využívanie **obnoviteľného odpadu**¹⁴ v roku 2015 dosiahlo 3,4 Mtoe. Kým v roku 2004 bol podiel **bioplynu** na vykurovaní a chladení zanedbateľný (0,7 Mtoe), v roku 2015 prekročil s hodnotou 3,2 Mtoe plánované hodnoty.

Výroba **tepla zo slnečnej energie**, ktorá v roku 2015 predstavovala 2,0 Mtoe, nedosiahla prognózy uvedené v národných akčných plánoch pre energiu z obnoviteľných zdrojov energie (3 Mtoe). Ročná kapacita nainštalovaná v roku 2015 bola nižšia ako kapacita nainštalovaná v roku 2006, pričom to bolo vplyvom teplých zím, nízkych cien fosílnych palív, ale aj konkurenciou zo strany iných technológií využívajúcich energiu z obnoviteľných zdrojov, ako sú tepelné čerpadlá alebo slnečné fotovoltaické systémy.

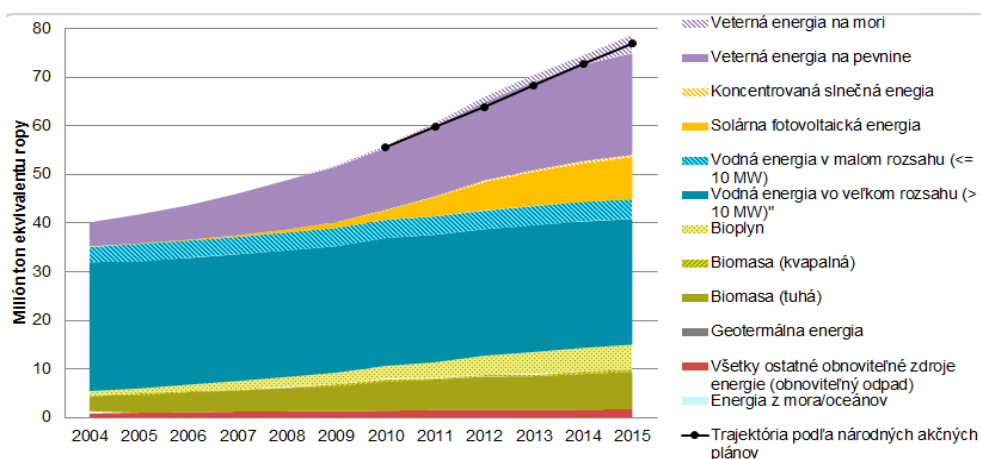
Využívanie **geotermálnej energie**, ktorej výroba dosiahla v roku 2015 približne 0,7 Mtoe, nedosahuje očakávanú trajektóriu podľa národných akčných plánov pre energiu z obnoviteľných zdrojov energie. Najväčšími výrobcami geotermálnej energie v Európe sú vďaka svojmu prírodnému potenciálu tri krajiny (Taliansko, Francúzsko a Maďarsko). Dôvodom pomalého zavádzania tejto technológie sú veľmi vysoké kapitálové výdavky.

ii. Elektrina

¹² Národné akčné plány pre energiu z obnoviteľných zdrojov energie v súhrne ukazujú očakávaný podiel 15,0 % v roku 2014 a 16 % v roku 2015.

¹³ Na základe scenára PRIMES EU CO30.

¹⁴ V údajoch Eurostatu zaznamenaný pod položkou „obnoviteľný tuhý komunálny odpad“.

Graf 4: Výroba elektriny z obnoviteľných zdrojov energie v EÚ-28 podľa zdroja (zdroj: Eurostat, Öko-Institut)

S odhadovaným podielom elektriny z obnoviteľných zdrojov energie vo výške 28,3 % v roku 2015 EÚ značne prekročila svoju súhrnnú trajektóriu pre podiel obnoviteľných zdrojov energie v elektrine vypočítanú podľa národných akčných plánov pre energiu z obnoviteľných zdrojov energie.

Národné systémy podpory sú v rámci Únie rôzne a podliehajú početným zmenám¹⁵. Návrh na prepracovanie tejto smernice obsahuje viacero ustanovení, ktorých cieľom je zvýšiť dôveru investorov prostredníctvom intenzívnejšieho európskeho prístupu viac zameraného na trh a zabrániť zmenám so spätnou účinnosťou, ktoré poškodzujú ekonomickú stránku podporovaných projektov.

Vodná energia má stále najväčší podiel pri výrobe elektriny z obnoviteľných zdrojov energie, hoci sa jej podiel znížil zo 74 % v roku 2004 na 38 % v roku 2015. V roku 2015 EÚ-28 dosahovala súhrnnú plánovanú trajektóriu podľa národných akčných plánov pre energiu z obnoviteľných zdrojov energie. Švédsko, Francúzsko, Taliansko, Rakúsko a Španielsko sa podieľajú na približne 70 % celkovej vodnej energie v EÚ-28.

Využívanie **veternej energie** v období rokov 2004 – 2015 vzrástlo viac než štvornásobne a v súčasnosti naň pripadá približne jedna tretina výroby elektriny z obnoviteľných zdrojov energie. Využívanie veternej energie na pevnine sa rokmi takmer priblížilo očakávanej trajektórii. Najväčšie podiely majú Nemecko a Španielsko. Pokiaľ ide o veternú energiu na mori, takisto odhaduje sa, že očakávanú trajektóriu na rok 2015 prekročili štyri krajiny (Švédsko, Nemecko, Spojené kráľovstvo a Dánsko). Na úrovni EÚ však využívanie veternej energie na mori zaznamenalo pomalší pokrok, než sa očakávalo, s odchýlkou -12 % od trajektórie na rok 2015 podľa národných akčných plánov pre energiu z obnoviteľných zdrojov energie, a to najmä z dôvodu vysokých počiatočných nákladov (ktoré sa v súčasnosti značne znižujú) a problémov s prepojením s prenosovou sústavou. Vývoj sa však napriek tomu v posledných rokoch značne zrýchľuje.

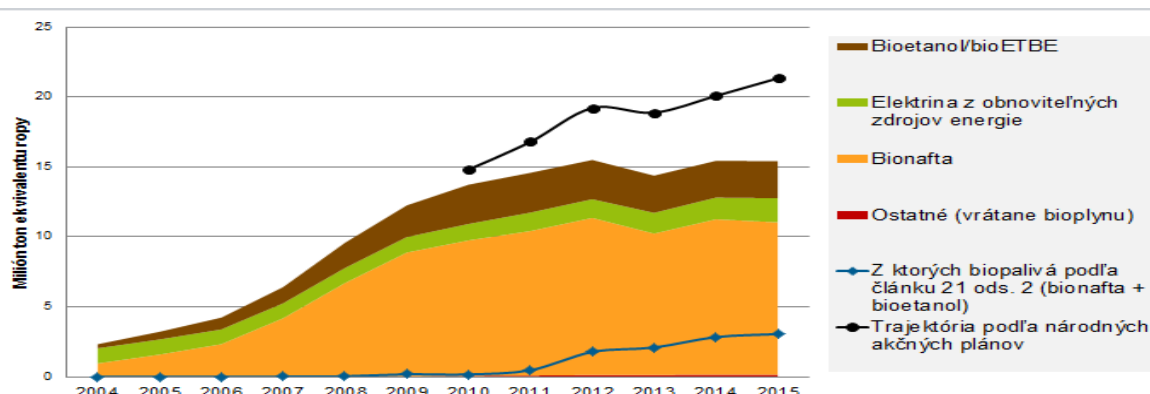
Využívanie **solárnej fotovoltaickej energie** sa rýchlo zvýšilo a v roku 2015 naň pripadalo 12 % všetkej elektriny z obnoviteľných zdrojov energie. V roku 2013 prvýkrát prekonalo

¹⁵ Národné systémy podpory, ktoré zaviedli členské štáty, podliehajú pravidlám štátnej pomoci, ako sa stanovuje v Usmernení o štátnej pomoci v oblasti ochrany životného prostredia a energetiky na roky 2014 – 2020.

využívanie tuhej biomasy. V roku 2015 bolo 38 % elektriny vyrobenej s využitím solárnej fotovoltickej energie v EÚ-28 vyrobenej v Nemecku, Taliansku a Španielsku. Značný nárast využívania elektriny vyrobenej zo solárnej fotovoltickej energie je spôsobený rýchlym technologickým pokrokom, znížením nákladov a relatívne krátkym časom potrebným na vypracovanie projektov. Nielenže to umožnilo rýchle a nákladovo efektívne zavádzanie, ale prispelo aj k tomu, že spotrebiteľ má pri transformácii energetiky ústredné postavenie. Táto snaha posilniť postavenie spotrebiteľa bola potvrdená v návrhu na prepracovanie smernice o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov a v návrhoch týkajúcich sa tvorby trhu. Pokiaľ ide o regionálnu spoluprácu, v júli 2016 podpísali Dánsko a Nemecko dohodu o spolupráci pri vzájomnom otvorení aukcií v oblasti solárnych fotovoltických zariadení. Táto dohoda smeruje k otvoreniu systémov podpory pre cezhraničnú spoluprácu, ktoré sa navrhujú v prepracovanom znení smernice o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov.

Výroba elektriny z **biomasy** na úrovni EÚ-28 vzrástla z 9 Mtoe v roku 2010 na 13 Mtoe v roku 2015. Táto technológia však nedosiahla úroveň plánovanú na daný rok. Využívanie **bioplynu a biokvapalín** v spoločných hodnotách, ktoré boli v roku 2004 na zanedbateľnej úrovni, dosiahlo v roku 2015 v rámci elektriny z obnoviteľných zdrojov energie 7 % podiel. Pokiaľ ide o bioplyn, jeho využívanie rastie rýchlejšie ako sa očakávalo, a to najmä v Nemecku a Taliansku.

iii. Doprava

Graf 5: Energia z obnoviteľných zdrojov v doprave v EÚ-28, podľa zdroja (zdroj: Eurostat, Öko-Institut)

Doprava je jediným sektorom, ktorý v súčasnosti nedosiahol súhrnné trajektórie podľa národných akčných plánov pre energiu z obnoviteľných zdrojov energie na úrovni EÚ, pričom v roku 2015 podiel energie z obnoviteľných zdrojov predstavoval 6 %¹⁶. To potvrdzuje skôr pomalý pokrok pri dosahovaní 10 % cieľa v oblasti dopravy, a to v dôsledku rôznych ťažkostí vrátane relatívne vysokých nákladov na zmierňovanie emisií skleníkových plynov a regulačnej neistoty¹⁷. Energia z obnoviteľných zdrojov v tomto sektore pochádza väčšinou z biopalív (88 %), pričom elektrina má v súčasnom štádiu obmedzenejšiu úlohu.

Bionafta je hlavným biopalivom využívaným v doprave v EÚ a predstavovala 79 % celkových využívaných biopalív v roku 2015. Napriek vedúcemu postaveniu bionafta nedosiahla očakávané využívanie predpokladané podľa trajektórie na rok 2015 z národných akčných plánov pre energiu z obnoviteľných zdrojov energie (10,9 Mtoe namiesto 14,4 Mtoe). Najväčšiu spotrebu bionafty má Francúzsko, Nemecko a Taliansko.

Bioetanol má druhý najväčší podiel v rámci obnoviteľných zdrojov energie v odvetví dopravy a predstavuje 20 % biopalív. Jeho využívanie však v roku 2015 zďaleka nedosiahlo úroveň očakávanú na základe národných akčných plánov pre energiu z obnoviteľných zdrojov energie (2,6 Mtoe namiesto 4,9 Mtoe). Najväčšími spotrebiteľmi v roku 2015 boli Nemecko, Spojené kráľovstvo a Francúzsko, za ktorými nasledovalo Španielsko, Švédsko, Poľsko a Holandsko.

Elektrina z obnoviteľných zdrojov energie sa v roku 2015 podieľala na hrubej konečnej energetickej spotrebe v doprave hodnotou 1,7 Mtoe¹⁸, čo je o 13 % menej ako očakávaná súhrnná trajektória podľa národných akčných plánov pre energiu z obnoviteľných zdrojov energie.

Ostatné obnoviteľné zdroje energie (vrátane bioplynu) nezohrávajú v odvetví dopravy na úrovni EÚ-28 výraznejšiu úlohu, ale v niektorých členských štátoch sa využívajú (napr. vo Švédsku a Fínsku).

¹⁶ Vráťane viacnásobného započítavania.

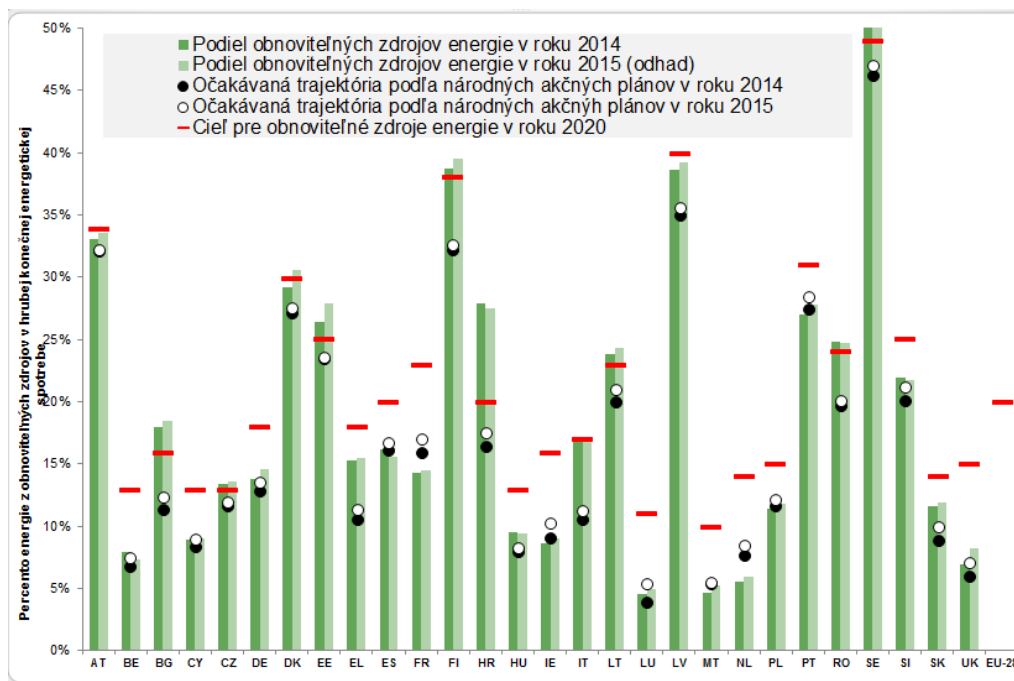
¹⁷ Ovplynenej diskusiami o právnom rámci pre biopalivá vyrábané z plodín pestovaných na poľnohospodárskej pôde a o nepriamej zmene využívania pôdy.

¹⁸ Bez multiplikátorov.

Podiel biopalív vyrábaných z odpadov, zvyškov, nepotravinárskych celulóзовých materiálov a z lignocelulóзовých materiálov¹⁹ v zmesi biopalív²⁰ v rámci EÚ sa zvýšil z 1 % v roku 2009 na 23 % v roku 2015²¹, pričom najviac k nemu prispelo Švédsko, Spojené kráľovstvo a Nemecko. Na úrovni EÚ tieto biopalivá trojnásobne prekročili plánovanú trajektóriu s hodnotou 3 Mtoe v roku 2015, a to najmä z dôvodu využívania použitého kuchynského oleja.

b. Podrobné posúdenie podľa jednotlivých členských štátov a prognózy

Všetky členské štáty s výnimkou jedného (Holandsko²²) zaznamenali za obdobie 2013/2014 priemerné podiely obnoviteľných zdrojov energie, ktoré boli rovnaké alebo vyššie ako ich príslušná orientačná trajektória podľa smernice o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov. Podľa odhadov na rok 2015 prekročilo 25 členských štátov svoju orientačnú trajektóriu na roky 2015/2016 podľa smernice o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov už v roku 2015. Tri členské štáty (Holandsko, Francúzsko a Luxembursko) mali odhadované podiely obnoviteľných zdrojov energie na rok 2015 pod svojou orientačnou trajektóriou na roky 2015/2016 podľa smernice o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov (pozri graf 6).

Graf 6: Aktuálny pokrok členských štátov pri plnení orientačných cieľov podľa smernice o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov na roky 2013/2014 a 2015/2016 (zdroj: Öko-Institut, Eurostat)

V referenčnom scenári PRIMES na rok 2016 sa predpokladá, že EÚ ako celok a väčšina členských štátov prijmu do roku 2020 opatrenia, ktoré budú stačiť na dosiahnutie ich cieľov. Členské štáty, o ktorých sa v súčasnosti predpokladá, že do roku 2020 nedosiahnu záväzné

¹⁹ Bývalý článok 21 ods. 2 smernice 2009/28/ES.

²⁰ Vyhovujúce palivá prispievajúce k cieľu v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov.

²¹ V ktoe, bez viacnásobného započítavania.

²² Komisiu informovalo o prijatí nových opatrení na opätovné dosiahnutie trajektórie a zabezpečenie splnenia svojho cieľa.

národné ciele v oblasti obnoviteľných zdrojov energie²³, budú mať možnosť využívať mechanizmy spolupráce. V tabuľke 1 je zhrnuté minulé, súčasné a očakávané využívanie obnoviteľných zdrojov energie na úrovni členských štátov vrátane súčasnej trajektórie v odvetví dopravy v porovnaní s osobitným 10 % cieľom.

²³ Írsko, Luxembursko, Holandsko a Spojené kráľovstvo. Očakávaný rozdiel v Spojenom kráľovstve je však veľmi malý (približne 0,2 %). Maďarsko s rozdielom menším ako 0,01 % nebolo zahrnuté.

Členský štát	Obnoviteľné zdroje energie - všetko								Doprava (s viacnásobným započítaním)	
	Podiel obnoviteľných zdrojov energie v roku 2013	Priemerný podiel obnoviteľných zdrojov energie v	Orientačná trajektória podľa smernice RED (2013/2014)	Podiel obnoviteľných zdrojov energie v roku 2014	Podiel obnoviteľných zdrojov energie v roku 2015 (odhad)	Orientačná trajektória podľa smernice RED (2015/2016)	predpokladaný podiel obnoviteľných zdrojov energie v roku	Cieľ obnoviteľných zdrojov energie v roku 2020	Podiely obnoviteľných zdrojov energie v doprave v roku 2014	Podiely obnoviteľných zdrojov energie v doprave v roku 2015 (odhad)
	% konečnej spotreby								% konečnej spotreby	
AT	32,3%	32,7%	26,5%	33,1%	33,6%	28,1%	35,2%	34,0%	8,9%	8,3%
BE	7,5%	7,8%	5,4%	8,0%	7,3%	7,1%	13,9%	13,0%	4,9%	3,3%
BG	19,0%	18,5%	11,4%	18,0%	18,4%	12,4%	20,9%	16,0%	5,3%	5,3%
CY	8,1%	8,5%	5,9%	9,0%	9,1%	7,4%	14,8%	13,0%	2,7%	2,2%
CZ	12,4%	12,9%	8,2%	13,4%	13,6%	9,2%	13,5%	13,0%	6,1%	6,0%
DE	12,4%	13,1%	9,5%	13,8%	14,5%	11,3%	18,5%	18,0%	6,6%	6,4%
DK	27,3%	28,2%	20,9%	29,2%	30,6%	22,9%	33,8%	30,0%	5,8%	5,3%
EE	25,6%	26,0%	20,1%	26,5%	27,9%	21,2%	25,7%	25,0%	0,2%	0,2%
EL	15,0%	15,2%	10,2%	15,3%	15,5%	11,9%	18,4%	18,0%	1,4%	1,4%
ES	15,3%	15,8%	12,1%	16,2%	15,6%	13,8%	20,9%	20,0%	0,5%	0,5%
FR	14,0%	14,2%	14,1%	14,3%	14,5%	16,0%	23,5%	23,0%	7,8%	7,8%
FI	36,7%	37,7%	31,4%	38,7%	39,5%	32,8%	42,4%	38,0%	21,6%	22,0%
HR	28,1%	28,0%	14,8%	27,9%	27,5%	15,9%	21,1%	20,0%	2,1%	2,1%
HU	9,5%	9,5%	6,9%	9,5%	9,4%	8,2%	13,0%	13,0%	6,9%	6,7%
IE	7,7%	8,2%	7,0%	8,6%	9,0%	8,9%	15,5%	16,0%	5,2%	5,9%
IT	16,7%	16,9%	8,7%	17,1%	17,1%	10,5%	19,8%	17,0%	4,5%	4,7%
LT	23,0%	23,4%	17,4%	23,9%	24,3%	18,6%	24,0%	23,0%	4,2%	4,3%
LU	3,6%	4,1%	3,9%	4,5%	5,0%	5,4%	8,3%	11,0%	5,2%	5,9%
LV	37,1%	37,9%	34,8%	38,7%	39,2%	35,9%	40,3%	40,0%	3,2%	3,3%
MT	3,7%	4,2%	3,0%	4,7%	5,3%	4,5%	11,8%	10,0%	4,7%	5,0%
NL	4,8%	5,2%	5,9%	5,5%	6,0%	7,6%	13,0%	14,0%	5,7%	5,6%
PL	11,3%	11,4%	9,5%	11,4%	11,8%	10,7%	15,1%	15,0%	5,7%	5,9%
PT	25,7%	26,3%	23,7%	27,0%	27,8%	25,2%	33,4%	31,0%	3,4%	6,7%
RO	23,9%	24,4%	19,7%	24,9%	24,7%	20,6%	26,0%	24,0%	3,8%	3,9%
SE	52,0%	52,3%	42,6%	52,6%	54,1%	43,9%	56,2%	49,0%	19,2%	24,2%
SI	22,5%	22,2%	18,7%	21,9%	21,8%	20,1%	25,0%	25,0%	2,6%	2,6%
SK	10,1%	10,9%	8,9%	11,6%	11,9%	10,0%	14,3%	14,0%	6,9%	6,5%
UK	5,6%	6,3%	5,4%	7,0%	8,2%	7,5%	14,8%	15,0%	4,9%	4,2%
EU-28	15,0%	15,5%	12,1%	16,0%	16,4%	13,8%	21,0%	20,0%	5,9%	6,0%

Zdroj: smernica 2009/28/ES; Eurostat SHARES 2014; odhad EEA pre obnoviteľné zdroje energie (2015); PRIMES (2020, 2025, 2030)

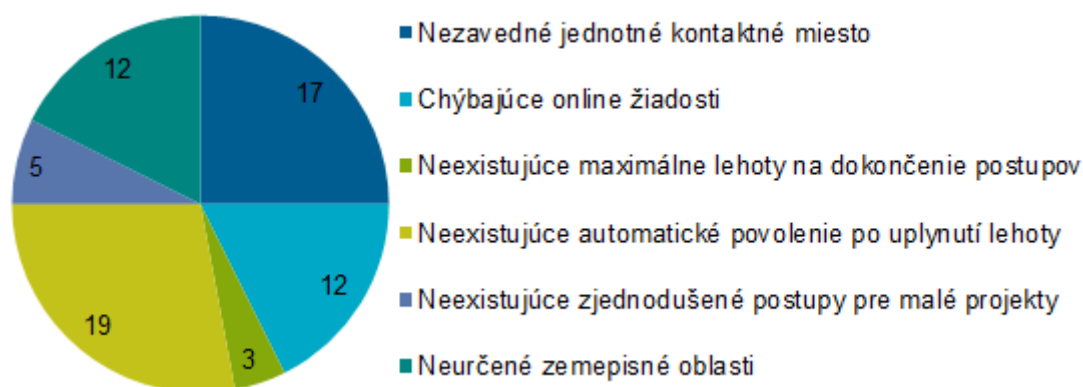
Tabuľka 1: Prehľad pokroku členských štátov pri plnení cieľov v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov do roku 2020 (zdroj: Öko-Institut, Eurostat)

2. PREHLAD ADMINISTRATÍVNYCH POSTUPOV

Administratívne prekážky znamenajú náklady na rozvoj vyplývajúce z neistoty, čo má vplyv predovšetkým na projekty v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov s vyššími kapitálovými nákladmi v porovnaní s projektmi v oblasti konvenčnej energie. Takéto prekážky môžu viesť k oneskoreniam pri zavádzaní či dokonca môžu zabrániť realizácii projektov. S rýchlo sa znižujúcimi nákladmi za technológie tak administratívne postupy úmerne získavajú čoraz väčší podiel na celkových nákladoch na projekty v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov²⁴. V smernici o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov sa vyžaduje, aby schvaľovacie postupy členských štátov týkajúce sa projektov v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov boli primerané a nevyhnutné. Takisto obsahuje povinnosť pre členské štáty, aby vo svojich prvých správach o pokroku uviedli, či zamýšľajú: i) vytvoriť jeden správny orgán na vybavovanie žiadostí týkajúcich sa zariadení na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov; ii) zaviesť automatické schvaľovanie žiadostí, ak schvaľovací orgán nereagoval v stanovenej lehote; a iii) určiť zemepisné oblasti vhodné na využitie energie z obnoviteľných zdrojov energie.

Od nadobudnutia účinnosti smernice o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov došlo v členských štátoch k pokroku pri znižovaní administratívnej záťaže. Väčšina z nich stanovila maximálne lehoty schvaľovacích postupov, ako aj zjednodušila postupy pri menších projektoch, a väčšina takisto určila zemepisné oblasti pre projekty v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov. Čoraz viac členských štátov navyše ponúka realizátorom projektov možnosť predkladať on-line žiadosti o schválenie. Ako však vyplýva z grafu 7, stále existujú určité prekážky, napr. v prípade jednotných kontaktných miest alebo automatického vydávania povolení po skončení lehoty.

Pokiaľ ide o zavádzanie jednotných kontaktných miest, situácia sa v roku 2014 v porovnaní s rokom 2012 skoro vôbec nezmenila. Toto opatrenie prijalo len niekoľko krajín ako Francúzsko, Belgicko a Luxembursko. Došlo aj k miernemu zlepšeniu, pokiaľ ide o on-line žiadosti, ktoré sa začali zavádzať v Rakúsku a Bulharsku. Používanie maximálnych lehôt sa navyše rozšírilo do takmer všetkých členských štátov. Počet členských štátov, ktoré využívajú zjednodušené postupy pre malé projekty, sa však znížil. V tabuľke 2 je uvedený súhrnný prehľad zjednodušených postupov na úrovni členských štátov.

Graf 7: Administratívne prekážky v EÚ v roku 2014 (počet dotknutých členských štátov) (zdroj: Ťko-Institut)

²⁴

Hodnotenie smernice o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov v rámci programu REFIT, SWD (2016) 416 final.

	Jednotné kontaktné miesto	Online žiadosti	Maximálne lehoty na dokončenie postupov	Automatické povolenie po uplynutí lehoty	Zjednodušené postupy pre malých výrobcov	Určenie geografických oblastí
Rakúsko	neexistuje	existuje	neexistuje	neexistuje	existuje	neexistuje
Belgicko	existuje	častočne existuje	existuje	bez informácií	existuje	častočne existuje
Bulharsko	existuje	existuje	existuje	existuje	neexistuje	existuje
Cyprus	neexistuje	neexistuje	existuje	neexistuje	existuje	existuje
Česká republika	neexistuje	existuje	existuje	neexistuje	existuje	existuje
Nemecko	existuje	existuje	existuje	existuje	existuje	existuje
Dánsko	častočne existuje	existuje	existuje	existuje	existuje	existuje
Estónsko	neexistuje	existuje	existuje	existuje	neexistuje	neexistuje
Grécko	existuje	existuje	existuje	neexistuje	existuje	existuje
Španielsko	neexistuje	neexistuje	existuje	neexistuje	existuje	neexistuje
Fínsko	neexistuje	neexistuje	neexistuje	neexistuje	existuje	existuje
Francúzsko	existuje	existuje	existuje	neexistuje	existuje	existuje
Maďarsko	neexistuje	existuje	existuje	neexistuje	existuje	existuje
Chorvátsko	neexistuje	neexistuje	existuje	bez informácií	existuje	častočne existuje
Írsko	neexistuje	existuje	existuje	neexistuje	existuje	existuje
Taliano	existuje	neexistuje	existuje	neexistuje	existuje	neexistuje
Litva	neexistuje	existuje	existuje	existuje	existuje	bez informácií
Luxembursko	existuje	existuje	existuje	neexistuje	bez informácií	existuje
Lotyšsko	neexistuje	neexistuje	existuje	neexistuje	neexistuje	neexistuje
Malta	existuje	existuje	existuje	neexistuje	existuje	existuje
Holandsko	existuje	existuje	existuje	existuje	existuje	existuje
Poľsko	neexistuje	neexistuje	existuje	neexistuje	existuje	neexistuje
Portugalsko	neexistuje	existuje	existuje	neexistuje	existuje	existuje
Rumunsko	neexistuje	neexistuje	existuje	neexistuje	neexistuje	neexistuje
Slovinsko	neexistuje	neexistuje	neexistuje	neexistuje	neexistuje	neexistuje
Slovensko	neexistuje	neexistuje	existuje	neexistuje	existuje	neexistuje
Švédsko	existuje	existuje	existuje	existuje	bez informácií	existuje
Spojené kráľovstvo	existuje	neexistuje	existuje	neexistuje	existuje	neexistuje

Tabuľka 2: Súčasný stav dostupnosti zjednodušených administratívnych postupov v členských štátoch EÚ v roku 2014 (zdroj: Öko-Institut)

3. POSÚDENIE UDRŽATEĽNOSTI BIOPALÍV V EÚ

a. Výkonnosť v oblasti emisií skleníkových plynov

Členské štáty oznámili v roku 2014 čisté úspory pri emisiách skleníkových plynov vyplývajúce z využívania energie z obnoviteľných zdrojov v doprave vo výške približne 35 Mt ekvivalentu CO₂. Väčšina týchto oznámených úspor vznikla v dôsledku využívania biopalív, pričom malú, ale čoraz dôležitejšiu úlohu zohráva elektrina z obnoviteľných zdrojov energie. Tieto úspory sa týkajú len priamych emisií a nezahŕňajú emisie vyplývajúce z nepriamej zmeny využívania pôdy.

Výška emisií vyplývajúcich z nepriamej zmeny využívania pôdy súvisiacich s biopalivami spotrebovanými v EÚ sa odhaduje na 23 Mt ekvivalentu CO₂, čo znamená čisté úspory vo výške 12 Mt ekvivalentu CO₂²⁵. Ak by sa uplatnil príslušný rozsah citlivosti stanovený v prílohe VIII k smernici o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov, výška emisií vyplývajúcich z nepriamej zmeny využívania pôdy by sa pohybovala v rozmedzí 14 až 28 Mt ekvivalentu CO₂ a zodpovedajúce čisté úspory v rozmedzí 7 až 21 Mt ekvivalentu CO₂.

Najnovšie vypracované modely²⁶ vplyvov nepriamej zmeny využívania pôdy pri jednotlivých surovinách pre biopalivá potvrdzujú, že emisie vyplývajúce z nepriamej zmeny využívania pôdy môžu byť oveľa vyššie v prípade biopalív vyrábaných z rastlinných olejov než z biopalív vyrábaných zo škrobu alebo cukru. Pokročilé biopalivá z nepotravinových plodín sa vo všeobecnosti vyznačujú veľmi nízkymi alebo žiadnymi emisiami vyplývajúcimi z nepriamej zmeny využívania pôdy.

b. Obchod a hlavné dodávateľské krajiny

V roku 2014 pochádzalo približne 10 % bioetanolu a približne 26 % bionafty spotrebovaných v EÚ z dovozu. Hlavnými vývoznými krajinami boli v prípade bionafty Malajzia a v prípade bioetanolu Guatemala, Bolívia, Pakistan, Rusko a Peru²⁷. Tri z nich²⁸ sa zapojili do osobitného stimulačného opatrenia EÚ pre trvalo udržateľný rozvoj a dobrú správu vecí verejných (ďalej len „VSP+“). Prvá správa o všeobecnom systéme preferencií za obdobie rokov 2014 – 2015²⁹ obsahuje analýzu situácie v oblasti ľudských a pracovných práv, ochrany životného prostredia a dobrej správy vecí verejných v týchto krajinách. V roku 2015 sa dovoz bioetanolu a bionafty znížil, pričom najväčší pokles dovozu bol zaznamenaný v prípade etanolu z krajín zapojených do VSP+.

Údaje súvisiace s rozdelením podľa surovín na výrobu bioetanolu a bionafty spotrebovaných v EÚ sa líšia v závislosti od zdroja informácií³⁰. Všetky dostupné zdroje však potvrdzujú, že etanol v EÚ sa vyrába najmä zo pšenice, z kukurice a cukrovej repy a že v roku 2014 bolo viac ako 50 % bionafty spotrebovanej v EÚ vyrobených z repky olejnej, pričom od roku 2010

²⁵ V súlade so smernicou (EÚ) 2015/1513 z 9. septembra 2015 (tzv. smernica o nepriamej zmene využívania pôdy) je Komisia povinná oznamovať emisie skleníkových plynov vznikajúce z biopalív vrátane emisií vyplývajúcich z nepriamej zmeny využívania pôdy, pričom využije údaje o skupinách surovín zo správ členských štátov, ktoré sa majú predložiť do konca roku 2017. Keďže transpozícia smernice (EÚ) 2015/1513 stále nie je dokončená a členské štáty ešte nezačali oznamovať požadované údaje, Komisia založila svoje posúdenie na údajoch Eurostatu (množstvo bionafty, ostatných kvapalných biopalív a biobenzínu spotrebovaných v EÚ) a údajoch zo skupiny surovín zo správy USDA FAS 2016, a údajoch z priemyselného odvetvia.

²⁶ Ecofys, IIASA, E4tech, 2015.

²⁷ Údaje z priemyselného odvetvia: pozri štatistiky ePUR zverejnené 22. septembra 2016.

²⁸ Bolívia, Pakistan a Peru. Guatemala od januára 2016 už nevyužíva výhody nástroja VSP+.

²⁹ COM(2016) 29 final z 28. januára 2016.

³⁰ V prípade analyzovaných zdrojov pre EÚ-28: verejne dostupné údaje (priemyselné združenia a USDA FAS), obchodné údaje.

sa značne zvýšilo využívanie odpadových olejov a tukov, ale aj palmového oleja³¹. V súlade s údajmi z priemyselného odvetvia bolo vyše 60 % bionafty a vyše 90 % bioetanolu spotrebovaných v EÚ vyrobených zo surovín z EÚ³².

Suroviny na výrobu bioetanolu nepochádzajúce z EÚ sa dovážajú z Ukrajiny (kukurica, pšenica), Kanady (pšenica), Ruska a Moldavska (jačmeň, raž) a zo Srbska (cukrová repa)³³. Najväčšími vývozcami surovín na výrobu bionafty do EÚ boli Indonézia a Malajzia (palmový olej), Brazília a USA (sója)³⁴. Väčšina repkového oleja pochádza z EÚ³⁵. Potenciál surovín na výrobu pokročilých palív z obnoviteľných zdrojov je veľmi veľký, ale zariadenia na ich výrobu na komerčnej úrovni sú stále obmedzené.

Domáce a dovezené suroviny (v roku 2014)	Množstvo surovín (1 000 MT)	Podiel bioetanolu/bionafty (%)
Bioetanol		
Pšenica	2 798	22%
Kukurica	5 174	47%
Jačmeň	541	4%
Cukrová repa	9 364	20%
Raž	846	6%
Celulózová biomasa	270	1%
Bioetanol celkom	18 993	100%
Bionafta		
Repkový olej	6 100	52%
Použitý kuchynský olej	1 800	15%
Palmový olej	1 580	13%
Sójový olej	890	8%
Živočíšne tuky	920	8%
Slnčnicový olej	320	3%
Ostatné (píniový olej, masťné kyseliny)	170	1%
Bionafta celkom	11 780	100%

Tabuľka 3: Surovinová základňa výroby bioetanolu a bionafty v EÚ-28 v roku 2014 (zdroj: USDA FAS 2016)

c. Využívanie pôdy a zmena využívania pôdy

³¹ Z verejne dostupných údajov vyplýva, že v roku 2014 sa využívanie odpadových olejov a tukov zvýšilo viac ako trojnásobne v porovnaní s rokom 2010 a že využívanie palmového oleja sa v porovnaní s rokom 2010 viac než zdvojnásobilo.

³² Fediol, ePure, EurObserver.

³³ USDA FAS, údaje zo štatistiky Comtrade OSN: <http://comtrade.un.org/>.

³⁴ USDA FAS, údaje zo štatistiky Comtrade OSN: <http://comtrade.un.org/>.

³⁵ USDA FAS a údaje zo štatistiky Comtrade OSN: <http://comtrade.un.org/>.

Kým počet zalesnených plôch, prírodných oblastí a umelých plôch sa v EÚ v období rokov 2000 až 2016 zvyšoval, počet trávnych porastov klesal. Pomer trávnych porastov k poľnohospodárskej pôde sa v roku 2015 znížil o 2,01 % v porovnaní s referenčným pomerom vypočítaným na základe údajov z roku 2005³⁶. Strata trvalých trávnych porastov dosiahla v rokoch 2006 až 2016 hodnotu 3 Mha (-4,9 %)³⁷. Kým medzi stratou trávnych porastov a zväčšovaním plochy ornej pôdy, na ktorej sa pestujú plodiny na výrobu biopalív, nebolo v rámci Únie ako celku možné zistiť priamu kauzálnu súvislosť, jeden členský štát ju oznámil³⁸.

Z najnovšieho modelu nepriamej zmeny využívania pôdy³⁹ vyplýva, že v roku 2020 by politika EÚ v oblasti biopalív mohla viesť k zväčšeniu plochy ornej pôdy v EÚ o 1,8 Mha a o 0,6 Mha vo zvyšku sveta, pričom 0,1 Mha by bolo na úkor lesov. K rozširovaniu ornej pôdy na celosvetovej úrovni by došlo na úkor trávnych porastov (-1,1 Mha), opustenej pôdy (-0,9 Mha) a iných prírodných porastov (-0,4 Mha).

d. Otázky súvisiace so životným prostredím, hospodárstvom a rozvojom

Pokiaľ ide o biodiverzitu, vodné zdroje, kvalitu vody a pôdy, neboli v EÚ zistené žiadne významné nepriaznivé účinky vyplývajúce z výroby biopalív a biokvapalín⁴⁰. Nepriama zmena využívania pôdy však môže spôsobiť straty v oblasti biodiverzity, pokiaľ sa ďalšie rozširovanie pôdy uskutočňuje v citlivých oblastiach, ako sú lesy alebo trávne porasty s vysokou biodiverzitou.

Pokiaľ ide o **kvalitu pôdy**, v EÚ sa toto riziko rieši prostredníctvom spoločnej poľnohospodárskej politiky a európskymi a vnútroštátnymi právnymi predpismi o ochrane životného prostredia. Pokiaľ ide o tretie krajiny, k degradácii pôdy by mohlo dôjsť v prípade, že sa rozširovanie na účely výroby biopalív uskutoční na pôde, ktorá nie je vhodná na poľnohospodárske využitie. Z výskumov vyplýva, že oblasti ornej pôdy viacerých obchodných partnerov EÚ v oblasti surovín na výrobu biopalív (napr. Rusko, Ukrajina, Kanada, Peru a Brazília) nie sú príliš vhodné na pestovanie plodín (bez ohľadu na konečné využitie plodín), čo má vplyv na pôdu⁴¹.

V EÚ nebol nahlásený žiaden vplyv výroby biopalív na dostupnosť **vody**. Pokiaľ ide o kvalitu vody, Nemecko oznámilo nepriaznivé účinky v dôsledku nitrátov v oblastiach s intenzívnym chovom zvierat a s vyše 50 % ornej pôdy využívanej na pestovanie kukurice na výrobu bioplynu, ktorý sa však väčšinou využíva na výroby elektriny. V tretích krajinách, ktoré sú vývoznými partnermi EÚ v oblasti biopalív, nebola zistená žiadna priama súvislosť medzi výrobou biopalív a nedostatkom vody.

Pokiaľ ide o **ceny potravín**, malo by sa uviesť, že v rokoch 2012 až 2015 došlo k poklesu cien za poľnohospodárske komodity. V roku 2015 dosiahla cena rastlinných olejov najnižšiu úroveň od roku 2005 (v USD)⁴², pričom ceny krmív a kŕmnych výliskov na báze repky olejnej sa zvýšili. Nižší dopyt v oblasti biopalív po rastlinných olejoch bol jedným z faktorov, ktorý

³⁶ SWD (2016) 218 final, Preskúmanie ekologizácie po uplynutí jedného roka.

³⁷ Výhľad pre poľnohospodárstvo v EÚ, 2016.

³⁸ Nemecko, vo svojej správe o pokroku.

³⁹ Model GLOBIOM, Valin 2016.

⁴⁰ Správy členských štátov.

⁴¹ IIASA (mapovanie vhodnosti pôdy, vnútroštátne posúdenia).

⁴² Výhľad pre poľnohospodárstvo v EÚ, 2016.

prispel k zníženiu cien olejov/tukov⁴³. Ostatné faktory zahŕňajú: vysokú ponuku a zásoby obilia, nahrádzanie obilných pokrmov a nízke ceny surovej ropy.

Spotreba etanolu v EÚ mala zanedbateľný vplyv na ceny obilnín, keďže podiel EÚ na celosvetovom trhu s etanolom neprekročil 7 % a motorom celosvetového trhu s obilninami je najmä dopyt po krmivách. Najväčší rast spotreby biopalív sa v budúcnosti očakáva v rozvojových krajinách, pričom nasýtenie zvýšeného dopytu po potravinách a krmivách pre rastúcu a prosperujúcejšiu populáciu sa predpokladá väčšinou prostredníctvom vyššej produktivity so zlepšením výnosov a očakáva sa, že bude zodpovedné za približne 80 % nárast produkcie plodín⁴⁴.

Pokiaľ ide o **právo na využívanie pôdy**, v najnovších správach o rozsiahlych predajoch pôdy sa potvrdili zistenia zo správy Komisie z roku 2015 o pokroku v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov, že len veľmi malý podiel projektov týkajúcich sa biopalív mimo EÚ sa vypracováva so zreteľom na trh EÚ. Navyše mnohé projekty na získavanie pôdy, ktoré sa začali na začiatku prvého desaťročia tohto storočia, neuspeli a nezmenili sa na skutočné projekty na výrobu biopalív. V rokoch 2014 – 2015 bol záujem investorov malý, pričom o niečo viac ako polovica (51 %) získanej pôdy zostala ležať ladom (67 % v subsaharskej Afrike)⁴⁵. Určiť, že pri dohodách ide jednoznačne o biopalivá, je ťažké, keďže poľnohospodárske plodiny môžu skončiť v potravinovom reťazci v závislosti od cien komodít v čase zberu alebo iných faktorov⁴⁶. Takisto by sa malo uviesť, že Organizácia OSN pre výživu a poľnohospodárstvo (FAO) s cieľom vyriešiť obavy súvisiace s vplyvom na miestne komunity a práva na využívanie pôdy v rozvojových krajinách prijala v roku 2012 usmernenia pre zodpovednú správu držby pôdy a v roku 2014 usmernenia pre zodpovedné investície do poľnohospodárstva. V rozvojových krajinách zahŕňajú systémy EÚ na certifikáciu trvalej udržateľnosti, do ktorých je zapojených viacero zainteresovaných strán (napr. ISCC, RSPO, RED, RSB EU RED) aj aspekty sociálnej, hospodárskej a environmentálnej udržateľnosti, ktoré presahujú povinné kritériá EÚ trvalej udržateľnosti.

⁴³ Výhľad v oblasti potravín, FAO, október 2015.

⁴⁴ OECD-FAO (2016), Výhľad pre poľnohospodárstvo na roky 2016 – 2025.

⁴⁵ MMF, Globálny hospodársky výhľad: potlačený dopyt – príznaky a nápravné opatrenia (World Economic Outlook: subdued demand – symptoms and remedies), október 2016.

⁴⁶ Správa GRAIN, 2016.

4. ZÁVERY

Podpora energie z obnoviteľných zdrojov je kľúčovou súčasťou politiky EÚ v oblasti energetiky, ako sa uznáva v článku 194 ZFEÚ, a značne prispieva k vykonávaniu rámcovej stratégie energetickej únie. Nový regulačný rámec na obdobie po roku 2020, ktorý navrhla Komisia ako súčasť balíka *Čistá energia pre všetkých Európanov* v novembri 2016, vychádza zo skúseností získaných v rámci súčasnej smernice o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov. Jeho účelom je dať politike v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov väčší európsky rozmer a maximalizovať jej využívanie v sektore budov, dopravy a priemyslu. Komisia navrhla silnejšie ustanovenia s cieľom správne stanoviť podmienky pre investície vrátane umožnenia progresívnej cezhraničnej podpory, zásady neuplatňovania spätnej účinnosti a zrýchlených administratívnych postupov, ako aj posilnenia postavenia spotrebiteľov. Na sektory elektriny, dopravy a vykurovania a chladenia sa zamerali konkrétne opatrenia, pričom ako základ pre ďalší pokrok členských štátov po roku 2020 sa navrhuje používať národné ciele do roku 2020. Pokiaľ ide o bioenergiu, Komisia navrhla posilniť rámec EÚ pre udržateľnosť bioenergie tým, že sa rozšíri aj na biomasu a bioplyn využívané na výrobu tepla a elektriny vo veľkých energetických zariadeniach.

EÚ a veľká väčšina členských štátov⁴⁷ napredujú pri využívaní energie z obnoviteľných zdrojov⁴⁸, čo dosvedčuje 16 % podiel v konečnej energetickej spotrebe v roku 2014. Z odhadov na rok 2015 však vyplýva, že členské štáty budú musieť pokračovať v svojom úsilí, aby splnili záväzné ciele na rok 2020, keďže trajektória začína byť strmšia. Týka sa to predovšetkým Francúzska, Luxemburska a Holandska, ktoré budú musieť v roku 2016 podstatne zvýšiť svoje podiely, aby udržali krok so svojimi trajektóriami. V dlhodobejšej perspektíve prognózy ukazujú, že EÚ ako celok dosiahne svoj cieľ 20 % podielu v roku 2020. Niektoré členské štáty ako Írsko, Luxembursko, Holandsko a Spojené kráľovstvo však možno budú musieť posilniť spoluprácu s inými členskými štátmi, a to pomocou mechanizmov spolupráce, ako je poskytovanie štatistických údajov, aby včas splnili svoje národné záväzné ciele.

Vykurovanie a chladenie, ktoré zodpovedá za približne polovicu⁴⁹ konečnej energetickej spotreby na úrovni EÚ, je stále najväčším sektorom, pokiaľ ide o energetickú spotrebu⁵⁰. S polovicou spotreby energie z obnoviteľných zdrojov⁵¹ takisto najviac prispieva k dosiahnutiu cieľa využívania tejto energie, a to aj napriek tomu, že jeho miera rastu bola pomalšia než v prípade odvetvia elektrickej energie. V roku 2015 sa pri približne 18,1 % vykurovania a chladenia využívala energia z obnoviteľných zdrojov, pričom zďaleka najviac sa využívala biomasa.

Najrýchlejší rast podielu energie z obnoviteľných zdrojov, ktorý v súčasnosti dosahuje 28,3 % celkovej výroby elektriny, zaznamenalo odvetvie **elektrickej energie**. V roku 2015 naďalej k výrobe elektriny z obnoviteľných zdrojov energie najviac prispievala vodná energia. Najväčší pokrok, pokiaľ ide o rast, zaznamenáva veterná energia na pevnine. Rozvoj solárnej fotovoltickej energie bol nerovnomerný, pričom najvyšší rast bol zaznamenaný v rokoch 2011

⁴⁷ S výnimkou Holandska.

⁴⁸ Ako sa stanovuje v prílohe I k smernici 2009/28/ES.

⁴⁹ Na základe odhadov na rok 2015, Öko Institut. 45 % v roku 2015, na základe menovateľov týkajúcich sa obnoviteľných zdrojov energie.

⁵⁰ Pokiaľ však ide o emisie CO₂, stále k nim najviac prispieva elektrina so 41 % emisií CO₂ v EÚ.

⁵¹ Na základe odhadov na rok 2015, Öko Institut. 50 % v roku 2015, bez viacnásobného započítavania v prípade dopravy.

a 2012, ale odvtedy sa miera rastu každým rokom znižuje. Na variabilné obnoviteľné zdroje energie⁵² spoločne pripadá 12 % hrubej výroby elektriny v EÚ.

Doprava predstavuje odvetvie, ktoré naďalej vykazuje pomalý rast využívania obnoviteľných zdrojov energie, v období rokov 2005 – 2014 v priemere 0,5 percentuálneho bodu za rok, a spomalenie trhu po roku 2011⁵³. Jej podiel pri využívaní energie z obnoviteľných zdrojov bol 5,9 % v roku 2014 (a v roku 2015 sa odhaduje len na 6,0 %), pričom do roku 2020 musí dosiahnuť osobitný cieľ sektora vo výške 10 %. Dôvodom tohto pomalého pokroku sú rôzne ťažkosti vrátane regulačnej neistoty a neskorého začiatku využívania pokročilých biopalív.

Pokiaľ ide o administratívne prekážky, členské štáty vykazujú pokrok pri ich odstraňovaní, ale tento pokrok nie je v rámci celej Únie rovnaký a stále existuje široký priestor na zlepšenie, najmä v prípade automatického udeľovania povolení po uplynutí lehoty na vykonanie administratívneho postupu a v prípade jednotných kontaktných miest.

Pokiaľ ide o udržateľnosť biopalív, väčšina biopalív, ktoré sa v EÚ spotrebúvajú, sa vyrába v rámci Únie z domácich surovín. Neboli zistené žiadne priame nepriaznivé účinky na biodiverzitu, pôdu a vodu, potravinovú bezpečnosť ani na tretie krajiny. Stále však vzbudzuje obavy riziko vplyvov nepriamej zmeny využívania pôdy. Na základe modelovej analýzy sa zistili riziká nepriamej zmeny využívania pôdy vyplývajúce z biopalív vyrábaných z potravín. EÚ preto prijatím smernice o nepriamej zmene využívania pôdy obmedzila príspevok týchto biopalív k cieľu 10 % využívania obnoviteľných zdrojov v oblasti dopravy. Komisia nedávno navrhla postupne po roku 2020 znižovať podiel biopalív vyrábaných z potravín, pričom by sa malo podporovať ich postupné nahrádzanie pokročilými biopalívami a elektrinou z obnoviteľných zdrojov energie.

Na záver možno uviesť, že cieľom návrhu na prepracovanie smernice o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov spoločne s ostatnými návrhmi balíka *Čistá energia pre všetky Európanov*, ktoré v súčasnosti skúmajú Európsky parlament a Rada, je vyriešiť uvedené prekážky, ktoré bránia ďalšiemu zvyšovaniu využívania energie z obnoviteľných zdrojov, pričom potvrdzujú odhodlanie Európskej komisie dostať Európsku úniu na prvé miesto v oblasti využívania obnoviteľných zdrojov energie.

⁵² V tomto prípade vietor a slnečné žiarenie.

⁵³ Najmä z dôvodu zmien v zohľadňovaní vyhovujúcich biopalív.